

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/98/98/97

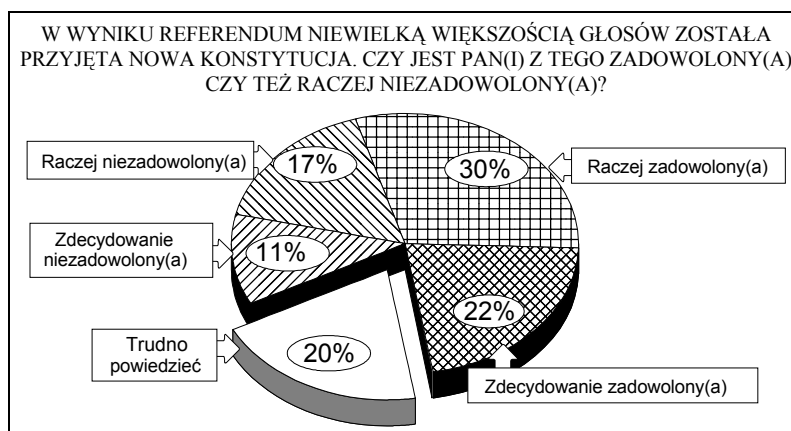
- **MOTYWY GŁOSOWANIA ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI**
- **ZADOWOLENIE Z PRZYJĘCIA USTAWY ZASADNICZEJ**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '97

◆ MOTYWY GŁOSOWANIA ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI
 ◆ ZADOWOLENIE Z PRZYJĘCIA USTAWY ZASADNICZEJ

- ◆ Istotnym motywem oddania głosu za odrzuceniem konstytucji było przekonanie o niezgodności tego aktu (lub jego poszczególnych artykułów) z wiarą chrześcijańską i nauczaniem Kościoła. Pozwala to sformułować tezę, że głosowanie miało w znacznej mierze wymiar ideologiczny i światopoglądowy.
- ◆ Wśród konkretnych zarzutów wobec ustawy zasadniczej, wysuwanych przez osoby głosujące w referendum za jej odrzuceniem, najczęściej pojawiały się opinie, że konstytucja jest nie dopracowana, niejasno napisana, niezrozumiała i zbyt zawiła oraz że zawiera zapis zakładający możliwość zrzeczenia się przez Polskę suwerenności. Wysuwano także argumenty, że konstytucja nie zapewnia dostatecznej ochrony życia oraz przyznaje dzieciom zbyt duże prawa.
- ◆ Nieco ponad połowa (52%) respondentów deklaruje zadowolenie z przyjęcia konstytucji w referendum. Więcej niż co czwarty (28%) badany nie jest usatysfakcjonowany wynikiem głosowania. Warto podkreślić, że aż jedna piąta ankietowanych nie ma zdania w tej kwestii.

Referendum konstytucyjne, w którym zatwierdzono uchwaloną przez Zgromadzenie Narodowe ustawę zasadniczą, odbyło się 25 maja br. Jakkolwiek przyjęcie konstytucji nie było zaskoczeniem dla obserwatorów życia politycznego, to niespodziankę sprawiła skala poparcia dla niej, znacznie mniejsza niż przewidywano. W wypowiedziach komentatorów starających się wytłumaczyć wysoką absencję i niewielką przewagę głosów popierających nową ustawę zasadniczą przewijało się kilka wątków. Mówiono m.in.: o kampanii negatywnej wokół konstytucji, która przyczyniła się do dezorientacji i zniechęcenia części społeczeństwa, o proteście obywateli wobec wikłania sprawy konstytucji w spory polityczne, o trudności i złożoności materii konstytucyjnej, o „wypaleniu się” po niemal ośmiu latach transformacji społecznego entuzjazmu dla uchwalenia nowej ustawy zasadniczej. Zdystansowanie się większości społeczeństwa wobec sprawy uchwalenia konstytucji wyrażone w odmowie wzięcia udziału w referendum oraz rozkład głosów sprawiły, że nastroje wśród zwolenników nowej konstytucji dalekie były od triumfalizmu, a jego wynik odczytano jako porażkę całej klasy politycznej w Polsce.

DEKLARACJE DOTYCZĄCE GŁOSOWANIA A RZECZYWISTOŚĆ

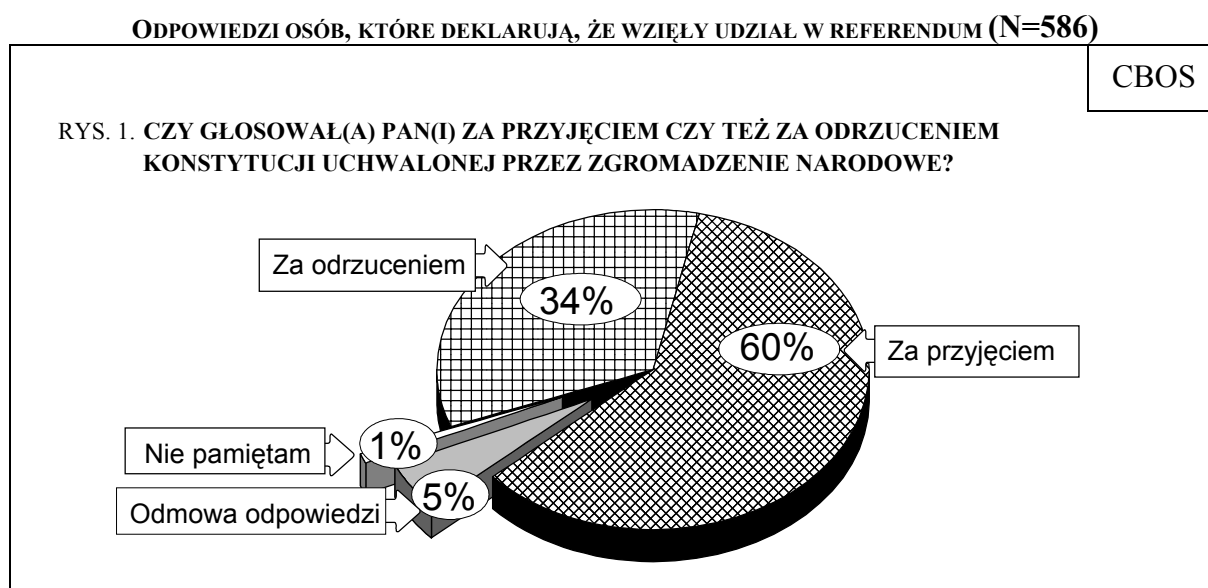
Jak poinformowała Państwowa Komisja Wyborcza, w referendum uczestniczyło 42,86% uprawnionych do głosowania; za przyjęciem nowej konstytucji opowiedziało się 52,71% głosujących. Uzyskane w czerwcowym sondażu deklaracje respondentów¹ dotyczące głosowania w znacznym stopniu rozmiągają się ze stanem faktycznym.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (85) przeprowadzono w dniach 13-17 czerwca ‘97 na 1110-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

		CBOS
25 maja odbyło się referendum w sprawie nowej konstytucji. Czy uczestniczył(a) Pan(i) w tym referendum?		
Tak		53%
Nie		47%

Ponad połowa badanych (o 10 punktów procentowych więcej niż wyniosła rzeczywista frekwencja) potwierdziła swój udział w referendum. Większość z nich (60%) deklaruje, że głosowała za przyjęciem konstytucji, a jedynie co trzeci - za jej odrzuceniem.

Rozbieżności między deklaracjami respondentów a ich rzeczywistymi zachowaniami nie są niczym zaskakującym. Świadczą o tym, że udział w referendum postrzegany był w kategoriach powinności obywatelskiej - zarówno ze względu na pozytywnie społecznie wartościowany akt partycypacji w procedurach demokratycznych, jak i na wagę rozstrzyganej

kwestii, poparcie zaś dla konstytucji odbierane było przez część osób jako politycznie „poprawne”, a więc zgodne ze stanowiskiem propagowanym przez tzw. oświeconą opinię publiczną. Deklaracje ankietowanych odnoszące się do ich udziału w referendum i głosowania należy zatem traktować nie tyle jako dane dotyczące ich rzeczywistego zachowania, ile jako wyraz postaw proobywatelskich.

Zarówno uczestnictwo w referendum, jak i sposób głosowania różnicują cechy społeczno-demograficzne respondentów. W majową niedzielę do urn poszły zatem przede wszystkim osoby o wyższym statusie społeczno-materialnym: badani z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, ankietowani o dochodach przekraczających 450 zł *per capita* w rodzinie, a także emeryci, osoby w wieku od 45 do 64 lat, mieszkańcy miast liczących ponad 100 tys. ludności oraz respondenci uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu. Na decyzji o uczestniczeniu w referendum zaważyły także stopień zainteresowania polityką oraz orientacja polityczna ankietowanych - udziałowi w głosowaniu zdecydowanie sprzyjało duże zainteresowanie tą sferą życia oraz sprecyzowane (prawicowe lub lewicowe) poglądy. Analiza deklaracji sympatyków poszczególnych ugrupowań wskazuje, że frekwencja wśród osób o określonych preferencjach partyjnych była na ogół znacznie wyższa od średniej. Największą mobilizacją wykazał się elektorat ROP, którego zdecydowana większość (82%) stawiała się przy urnach.

Tabela 1

w procentach

Udział w referendum	Elektoraty partii i ugrupowań politycznych						
	SLD	AWS	PSL	UW	UP	ROP	KPEiR
Tak	76	74	64	72	55	82	76
Nie	24	26	36	29	45	18	24

Poparcie bądź odrzucenie konstytucji w głosowaniu związane jest przede wszystkim z orientacją polityczną. Respondenci określający swoje poglądy jako lewicowe niemal powszechnie (95%) opowiedzieli się za jej przyjęciem. Natomiast w grupie ankietowanych o orientacji prawicowej tylko nieco ponad jedna czwarta (28%) poparła ustawę zasadniczą, ponad dwie trzecie (69%) zaś głosowało przeciw. Znamienne, że wśród badanych

o wykrystalizowanych (lewicowych lub prawicowych) poglądach politycznych odsetek osób, które odmówiły udzielenia odpowiedzi na to pytanie, nie przekroczył 3%, podczas gdy wśród nie potrafiących określić swojej orientacji politycznej wyniósł 15%. Można przypuszczać, że ci, którzy nie chcieli ujawnić, jak głosowali, w rzeczywistości w ogóle nie poszli do urn bądź opowiedzieli się za odrzuceniem konstytucji.

Zwolennicy poszczególnych partii głosowali w większości zgodnie z ich zaleceniami. Konstytucję niemal powszechnie poparli wyborcy ugrupowań rządzących. Podobnie głosowała większość sympatyków UP, KPEiR oraz UW. Przeciwni zatwierdzeniu ustawy zasadniczej byli zwolennicy AWS i ROP.

Na postawy uczestników referendum miały również wpływ cechy położenia społeczno-demograficznego respondentów. Za przyjęciem konstytucji częściej niż przeciętnie głosowali badani w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych lub czyniący to sporadycznie, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla, ankietowani w wieku od 45 do 54 lat, mieszkańcy regionu środkowozachodniego i północnego, osoby o wyższym statusie materialnym.

MOTYWY GŁOSOWANIA ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI

Respondentów, którzy zadeklarowali, że w referendum głosowali przeciw przyjęciu ustawy zasadniczej, zapytaliśmy o przyczyny takiej decyzji. W spontanicznych wypowiedziach badani najczęściej poprzestawali na wyrażeniu ogólnych krytycznych opinii o konstytucji, stwierdzając, że budzi ona zastrzeżenia, nie spełnia społecznych oczekiwań bądź jest sprzeczna z ich przekonaniem, a także - że nie będzie dobrze służyć Polsce. Wyrażano również pogląd, że konstytucja nie dba o interesy zwykłych ludzi („Ta konstytucja jest dla władzy, a nie dla ludzi takich jak ja”), wskazujący na poczucie braku realnych korzyści z jej przyjęcia. Znaczna część osób (13%) uznała tekst ustawy zasadniczej za nie dopracowany, niezrozumiały, niejasny i zbyt zawiły.

Istotnym powodem głosowania za odrzuceniem konstytucji było przeświadczenie, że jej zapisy są sprzeczne z nauką Kościoła, że w niedostateczny sposób podkreśla ona chrześcijańską tradycję narodu polskiego i respektuje chrześcijański system wartości. Tego rodzaju opinie formułowano na poziomie ogólnym (6%), jak i wskazując na poszczególne artykuły konstytucji. Mimo że - zadaniem prawników - nowa konstytucja daje lepsze prawne gwarancje ochrony życia niż dotychczas obowiązująca, to dla 8% badanych właśnie brak dostatecznych regulacji w tym zakresie, dopuszczalność aborcji stały się powodem jej odrzucenia.

**ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE DEKLARUJĄ, ŻE WZIĘŁY UDZIAŁ W REFERENDUM
I GŁOSOWAŁY ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI (N=201)**

	CBOS
Dlaczego uważa Pan(i), że tę konstytucję trzeba było odrzucić?	
NAJCZĘŚCIEJ WYMIENIANE POWODY GŁOSOWANIA ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI	
Bo jestem przeciw, mam swoje powody - wszelkie ogólniki, stwierdzenia ujawniające wyłącznie negatywne emocje	15%
Konstytucja jest nie dopracowana, niejasno napisana, niezrozumiała, zbyt zawiła	13%
Zawiera artykuł o możliwości zrzeczenia się suwerenności przez Polskę	13%
Jest niezgodna z poglądami respondenta - ogólnie	11%
Nie zapewnia dostatecznej ochrony życia	8%
Jest ateistyczna, niezgodna z wiarą, przeciw Kościołowi	6%
Przyznaje zbyt duże prawa dzieciom	6%
Nie dba o zwykłych ludzi, jest dla elit, promuje interesy niektórych grup	5%
Zła, zakłamana, będzie źle służyć Polsce, nie leży w naszym interesie - ogólnie	5%
Nie było wyboru między różnymi projektami, konstytucja nie uwzględnia wszystkich postulatów, jest niezgodna z projektem obywatelskim	5%

Wśród zarzutów wobec konkretnych rozstrzygnięć zapisanych w konstytucji najczęściej powracała jednak kwestia zagrożenia suwerenności Polski. Jako realną w świetle przyjętych zapisów postrzega ją 13% respondentów deklarujących oddanie głosu przeciw ustawie zasadniczej. Ze stosunkowo dużym oddźwiękiem społecznym spotkał się wysuwany przez przeciwników konstytucji argument, że nie gwarantuje ona rodzicom prawa do wychowania dzieci przez ograniczenie ich władzy rodzicielskiej. Spontanicznie wskazywało go 6% respondentów głosujących przeciw ustawie zasadniczej.

Zastrzeżenia budził również tryb uchwalenia konstytucji - brak wyboru między różnymi projektami, nieuwzględnienie wszystkich postulatów zgłaszanych przez opozycję.

Zwraca uwagę fakt, że prawie nieobecne były argumenty odnoszące się do politycznego ustroju państwa - najczęściej (3%) wskazywano na zbyt duży zakres władzy prezydenta - oraz zawartych w konstytucji rozwiązań społeczno-gospodarczych. Wprawdzie kwestie te były również podnoszone w trakcie kampanii przedreferendalnej, jednak z mniejszą siłą przemawiały do społecznej wyobraźni. Przeważały, tak jak obawiali się obserwatorzy życia politycznego, argumenty ideologiczne i światopoglądowe.

Wypowiedzi badanych, nierzadko ich ogólnikowość, ale także sposób argumentacji, świadczą o niewielkim zasobie wiadomości o konstytucji. Mała wiedza o tym akcie wynika z jednej strony ze złożoności materii konstytucyjnej, w rozstrzyganiu o której zwykły obywatel nie czuje się kompetentny, z drugiej zaś - z charakteru kampanii przedreferendalnej, w większym stopniu angażującej emocje niż odwołującej się do racjonalnych ocen.

Respondentów, którzy zadeklarowali głosowanie w referendum przeciw konstytucji, prosiliśmy także o wybranie z podanej listy, zawierającej najczęściej pojawiające się zarzuty wobec ustawy zasadniczej, najbardziej - ich zdaniem - przekonujących argumentów za jej odrzuceniem.

**ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE DEKLARUJĄ, ŻE WZIĘŁY UDZIAŁ W REFERENDUM
I GŁOSOWAŁY ZA ODRZUCENIEM KONSTYTUCJI (N=199)**

	CBOS
<p>W czasie kampanii przed referendum przeciwnicy uchwalenia konstytucji przedstawiali co do tego dokumentu różne zarzuty. Z którymi z poniższych argumentów za odrzuceniem konstytucji najbardziej Pan(i) się zgadza. Proszę wybrać nie więcej niż trzy odpowiedzi.</p>	
W referendum nie było możliwości wyboru między dwoma projektami konstytucji	42%
Konstytucja jest zła, bo jest niejasno napisana i źle skonstruowana	41%
Konstytucja nie chroni życia od poczęcia do naturalnej śmierci	34%
W tym dokumencie Polska częściowo zrzeka się swej suwerenności	30%
Konstytucja nie uwzględnia nadrzędności prawa Bożego nad prawem stanowionym	28%
Zatwierdzono konstytucję uchwaloną przez parlament nie reprezentujący wszystkich Polaków	27%
Konstytucja utrwala władzę postkomunistów	20%
Konstytucja obraża wiarę i wierzących w Boga	12%
Konstytucja odrzuca polską tradycję	8%
Konstytucja propaguje ateizm	7%
Konstytucja blokuje uwłaszczenie obywateli	5%
Konstytucja zawiera zbyt dużo gwarancji socjalnych	4%
Z żadnym	3%
Trudno powiedzieć	1%

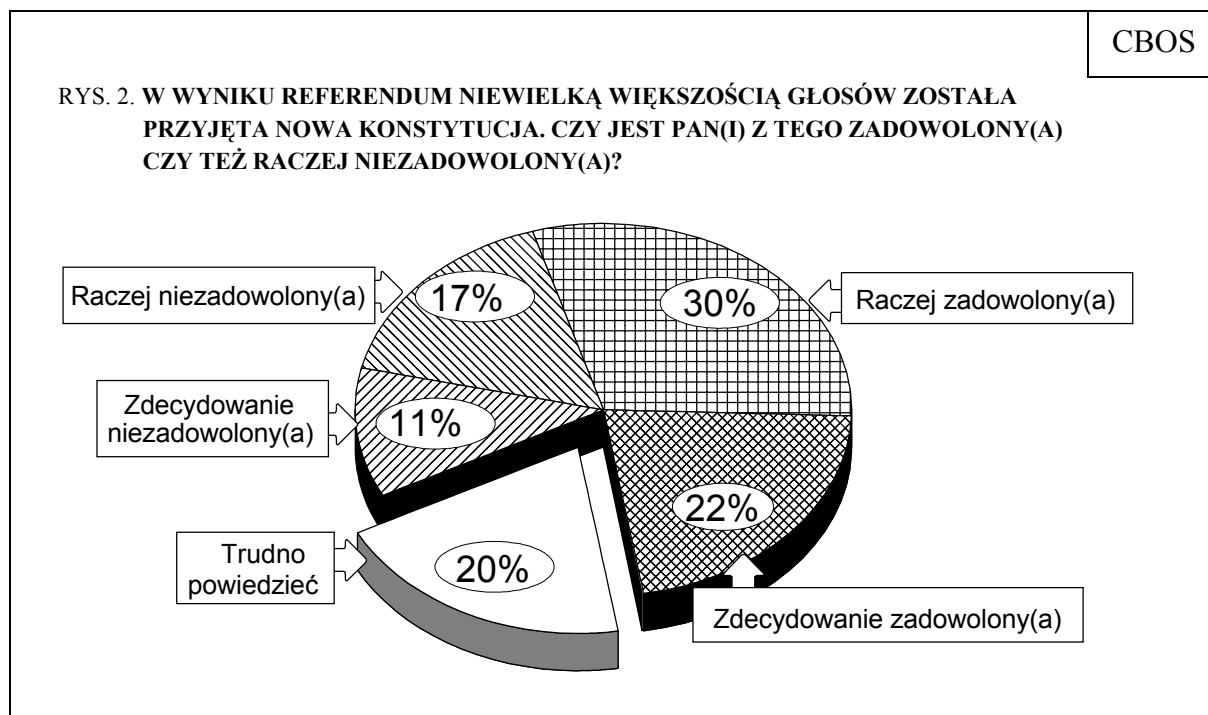
Największa grupa badanych zgodziła się z dwoma zarzutami, które dotyczyły braku możliwości wyboru między dwoma projektami (co *de facto* oznacza nie tyle zastrzeżenia natury proceduralnej, ile poparcie dla obywatelskiego projektu konstytucji) oraz niejasności zapisów konstytucyjnych. Ponad jedna trzecia respondentów wskazała na brak zapisu

o ochronie życia od poczęcia do naturalnej śmierci, a niewiele mniej - na zagrożenie suwerenności Polski, jakie stwarza przyjęcie konstytucji. Ponad jedna czwarta ankietowanych za istotny argument za jej odrzuceniem uznała brak nadrzędności prawa Bożego, a więc prawa naturalnego nad prawem stanowionym. Warto zwrócić uwagę, że zarzut ten sformułowany *explicite* nie pojawiał się w spontanicznych wypowiedziach badanych. Jego echem jest, jak się wydaje, ogólne przeświadczenie, że konstytucja jest przeciw Kościołowi i pozostaje w niezgodzie z wiarą chrześcijańską. Znaczny odsetek badanych (27%) zgodził się również z opinią, że obecny parlament nie miał wystarczającej legitymacji społecznej do uchwalenia konstytucji, nie reprezentuje on bowiem wszystkich Polaków. Najmniej przekonujące okazały się argumenty, że ustawa zasadnicza blokuje uwłaszczenie lub zawiera zbyt dużo gwarancji socjalnych.

Opinie, jakie wyrażali respondenci odpowiadając zarówno na pytanie otwarte, jak i zamknięte, potwierdzają tezę, że głosowanie przeciw konstytucji miało w znacznej mierze wymiar ideologiczny i światopoglądowy.

ZADOWOLENIE Z PRZYJĘCIA KONSTYTUCJI

Zadowolenie z zatwierdzenia konstytucji w referendum deklaruje tylko nieco ponad połowa (52%) respondentów, w tym jedynie 22% jest zdecydowanie zadowolonych. Wynik referendum nie satysfakcjonuje natomiast ponad jednej czwartej ankietowanych. Na powściągliwości ocen wyrażanych przez respondentów zaciążyły niewątpliwie polityczne spory wokół konstytucji i przebieg kampanii przedreferendalnej. W miarę zbliżania się terminu referendum i narastania kontrowersji dotyczących konstytucji społeczna ranga uchwalenia tego dokumentu się obniżała - malały oczekiwania i nadzieje związane z jego przyjęciem. O pewnej dezorientacji i zagubieniu społeczeństwa wobec konieczności wyważenia sprzecznych racji świadczy również fakt, że aż co piąta osoba nie potrafi ustosunkować się do rezultatu głosowania.

Stosunek do zatwierdzenia konstytucji wyznaczają przede wszystkim poglądy polityczne badanych. Satisfakcję z wyniku referendum deklaruje 85% ankietowanych o orientacji lewicowej i jedynie 30% respondentów o orientacji prawicowej. Wśród osób o poglądach prawicowych liczba niezadowolonych sięga 59%. Natomiast z mieszanymi uczuciami (wydaje się, że tak należy interpretować „trudno powiedzieć”) wita przyjęcie konstytucji niemal połowa (48%) nie potrafiących określić swojej orientacji politycznej.

Zróznicowanie ocen przyjęcia konstytucji ze względu na poglądy polityczne znajduje odzwierciedlenie w opiniach elektoratów partyjnych. Najwięcej zadowolonych z wyniku referendum jest wśród zwolenników partii rządzących. Usatysfakcjonowani są również w większości potencjalni wyborcy UW, UP i KPEiR, choć jedna czwarta z nich żywi przeciwne uczucia. Niezadowolenie zdecydowanie dominuje w elektoratach partii utożsamianych z prawicą - AWS i ROP.

Tabela 2

w procentach

Stosunek do przyjęcia konstytucji	Elektoraty partii i ugrupowań politycznych						
	SLD	AWS	PSL	UW	UP	ROP	KPEiR
Zadowoleni	91	17	84	73	64	26	59
Niezadowoleni	6	72	6	27	23	72	28
Trudno powiedzieć	3	12	10	0	12	2	12

Spośród grup społeczno-zawodowych z przyjęcia nowej konstytucji najbardziej cieszą się osoby z wyższym wykształceniem (w tym szczególnie przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji), badani w wieku od 45 do 54 lat, mieszkańcy małych miast (do 20 tys. ludności), respondenci dobrze oceniający swoje warunki materialne oraz w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych. Łatwo zauważyć, że największe zadowolenie z przyjęcia konstytucji wyrażają, co oczywiste, te grupy, które poparły ją w referendum.

Jak wynik głosowania oceniają osoby, które nie poszły do urn? Podobnie jak w grupie deklarujących uczestnictwo w referendum przeważa wśród nich zadowolenie z przyjętego rozstrzygnięcia, jednak pięciokrotnie większy jest odsetek osób, które zatwierdzenie konstytucji przyjęły z mieszanymi uczuciami.

Tabela 3

w procentach

Stosunek do przyjęcia konstytucji	Osoby deklarujące udział referendum	Osoby deklarujące nieuczestniczenie w referendum
Zadowoleni	59	44
Niezadowoleni	34	21
Trudno powiedzieć	7	35

Nasze dane sondażowe potwierdzają wprost lub pośrednio najczęściej formułowane przyczyny niewielkiego poparcia, jakie w referendum uzyskała nowa konstytucja. Polemiki wokół tego aktu rozbudziły wiele obaw społecznych, m.in. takich, że w zbyt małym stopniu uwzględni ona chrześcijańską tradycję i system wartości, nie gwarantuje suwerenności Polski oraz nie zapewnia rodzicom wychowawczej autonomii. Wobec kwestii ideologicznych i światopoglądowych sprawy ustrojowe, rozwiązania społeczno-gospodarcze zeszły wyraźnie na drugi plan. Brak szerokiego konsensu politycznego i kontrowersje wokół konstytucji sprawiły, że z jej przyjęcia zadowolona jest jedynie nieco ponad połowa Polaków, a co piąty nie potrafi ustosunkować się do tego faktu.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. 25 maja odbyło się referendum w sprawie nowej konstytucji.
Czy uczestniczył(a) Pan(i) w tym referendum?

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	53	47	1105
Płeć			
Mężczyźni	57	43	523
Kobiety	49	51	582
Wiek			
do 24 lat	42	58	152
25-34	43	57	197
35-44	54	46	255
45-54	63	37	188
55-64	65	35	123
65 lat i więcej	54	46	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	48	52	414
Miasto do 20 tys.	52	48	137
od 21 do 100 tys.	52	48	225
101-500 tys.	60	40	213
501 tys.i więcej mieszk.	61	39	115
Region			
Północny	51	49	133
Zachodni	46	54	125
Środkowozachodni	49	51	164
Środkowy	57	43	192
Wschodni	53	47	129
Południowo-wschodni	55	45	184
Południowo-zachodni	58	42	178
Wykształcenie			
Podstawowe	46	54	335
Zasadnicze zawodowe	48	52	336
Średnie	60	40	350
Wyższe	75	25	83
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	73	27	73
Prac.umysł.niż.szczebla	56	44	124
Pracownicy fiz.- umysł.	45	55	86
Robotnicy wykwalifikowani	48	52	114
Robotnicy niewykwalifik.	55	45	51
Rolnicy	40	60	59
Prywatni przedsiębiorcy	59	41	40
Bierni zawodowo			
Renciści	53	47	148
Emeryci	62	38	185
Uczniowie i studenci	46	54	69
Bezrobotni	52	48	101
Gospodynie domowe i inni	37	63	55
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	59	41	140
Sektor państwowy	53	47	121
Sektor prywatny	57	43	237
Spółdzielczość	26	74	14
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	44	56	204
201 - 325	52	48	212
326 - 449	49	51	194
450 - 599	68	32	139
Powyżej 599 zł	65	35	167
Ocena własnych war. mater.			
Źle	48	52	282
Średnie	54	46	557
Dobre	58	42	266
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	63	37	86
Raz w tygodniu	58	42	498
Kilka razy w miesiącu	43	57	169
Kilka razy w roku	51	49	246
W ogóle nie uczestniczy	45	55	106
Poglądy polityczne			
Lewica	62	38	276
Centrum	52	48	284
Prawica	64	36	302
Trudno powiedzieć	30	70	241

Tabela 2. Czy głosował(a) Pan(i) za przyjęciem czy też za odrzuceniem konstytucji uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe?

(%)

	Za przyjęciem	Za odrzuceniem	Nie pamiętam	Odmowa odpowiedzi	Liczba osób
Ogółem	60	34	1	5	586
Płeć					
Mężczyźni	61	35	0	4	300
Kobiety	59	33	2	6	286
Wiek					
do 24 lat	57	41	0	2	63
25-34	58	38	2	2	84
35-44	54	39	1	7	139
45-54	70	24	0	6	119
55-64	65	30	0	5	80
65 lat i więcej	56	35	4	6	102
Miejsce zamieszkania					
Wieś	54	35	2	9	198
Miasto do 20 tys.	63	29	2	6	72
od 21 do 100 tys.	58	42	0	0	117
101-500 tys.	67	30	0	3	127
501 tys. i więcej mieszk.	63	32	2	3	70
Region					
Północny	67	30	0	2	67
Zachodni	55	34	5	7	58
Środkowozachodni	74	21	0	5	80
Środkowy	63	34	1	2	109
Wschodni	49	39	3	9	68
Południowo-wschodni	54	38	1	6	101
Południowo-zachodni	56	39	0	5	104
Wykształcenie					
Podstawowe	60	27	2	10	154
Zasadnicze zawodowe	58	38	2	2	160
Średnie	60	37	0	4	210
Wyższe	66	31	0	3	63
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	71	25	0	4	53
Prac. umysł. niż. szczebla	71	27	0	2	70
Pracownicy fiz.- umysł.	47	51	0	2	38
Robotnicy wykwalifikowani	56	38	0	6	55
Robotnicy niewykwalifik.	66	32	2	0	28
Rolnicy	63	7	4	26	24
Prywatni przedsiębiorcy	61	39	0	0	23
Bierni zawodowo					
Renciści	67	27	3	3	77
Emeryci	59	31	2	7	115
Uczniowie i studenci	44	56	0	0	31
Bezrobotni	59	40	0	1	52
Gospodynie domowe i inni	18	62	0	21	20
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	69	26	0	5	83
Sektor państwowy	67	33	0	0	64
Sektor prywatny	56	41	0	2	135
Spółdzielczość	68	0	0	32	4
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	48	42	5	6	89
201 - 325	54	39	0	7	111
326 - 449	68	27	1	4	94
450 - 599	68	31	0	1	95
Powyżej 599 zł	70	28	0	2	109
Ocena własnych war. mater.					
Złe	56	36	2	6	135
Średnie	57	36	1	6	297
Dobre	70	29	0	1	155
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	60	0	6	53
Raz w tygodniu	52	41	2	5	287
Kilka razy w miesiącu	64	31	2	4	73
Kilka razy w roku	79	16	0	5	125
W ogóle nie uczestniczy	84	14	0	3	48
Poglądy polityczne					
Lewica	95	3	0	2	170
Centrum	63	28	2	7	148
Prawica	28	69	1	3	193
Trudno powiedzieć	55	26	4	15	73

Tabela 3. W wyniku referendum niewielką większością głosów została przyjęta nowa konstytucja. Czy jest Pan(i) z tego zadowolony(a) czy też raczej niezadowolony(a)?

	(%)			
	Zadowo- lony(a)	Niezadowo- lony(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	28	20	1108
Płeć				
Mężczyźni	56	30	14	525
Kobiety	48	26	26	584
Wiek				
do 24 lat	49	25	26	154
25-34	54	28	19	197
35-44	52	31	18	254
45-54	62	23	15	188
55-64	51	31	18	125
65 lat i więcej	43	30	28	189
Miejsce zamieszkania				
Wieś	44	27	30	415
Miasto do 20 tys.	64	24	12	137
od 21 do 100 tys.	54	29	17	227
101-500 tys.	54	29	17	212
501 tys. i więcej mieszk.	57	31	12	115
Region				
Północny	49	28	23	133
Zachodni	57	26	16	125
Środkowozachodni	58	21	21	166
Środkowy	55	29	17	191
Wschodni	46	27	27	129
Południowo-wschodni	41	32	26	186
Południowo-zachodni	56	30	14	178
Wykształcenie				
Podstawowe	47	20	32	337
Zasadnicze zawodowe	53	28	19	335
Średnie	53	34	13	353
Wyższe	62	31	7	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	73	21	6	73
Prac.umysł.niż.szczebła	58	29	13	124
Pracownicy fiz.- umysł.	48	32	20	85
Robotnicy wykwalifikowani	52	30	19	114
Robotnicy niewykwalifik.	52	27	20	51
Rolnicy	47	12	41	59
Prywatni przedsiębiorcy	47	39	14	40
Bierni zawodowo				
Renciści	55	23	22	148
Emeryci	49	31	20	187
Uczniowie i studenci	45	33	22	72
Bezrobotni	53	24	23	101
Gospodynie domowe i inni	29	39	31	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	61	25	14	140
Sektor państwowy	57	31	12	121
Sektor prywatny	53	31	16	236
Spółdzielczość	40	8	52	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	43	29	27	204
201 - 325	49	31	20	213
326 - 449	61	22	17	194
450 - 599	60	29	11	139
Powyżej 599 zł	58	31	11	169
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	29	27	282
Średnie	50	28	22	556
Dobre	64	26	10	269
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	49	24	85
Raz w tygodniu	48	34	18	498
Kilka razy w miesiącu	53	22	25	169
Kilka razy w roku	61	18	21	247
W ogóle nie uczestniczy	66	12	23	108
Poglądy polityczne				
Lewica	85	10	5	276
Centrum	57	22	21	285
Prawica	30	59	11	302
Trudno powiedzieć	34	17	48	243